

Wat beweegt vrouwen om te jagen?

Jagersvereniging probeert wanhopig imago op te poetsen

Het jachtseizoen is geopend, de jagers gaan weer op pad. Niet alleen 32.000 mannen, maar ook duizend vrouwen. Het aantal vrouwelijke jagers neemt snel toe, zegt de jagersvereniging, maar is dat wel zo? En wat beweegt vrouwen in 's hemelsnaam om te gaan jagen?

Op een middag belt Zweitse Lulof, voorlichter van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging, naar Opzij. Wist de redactie dat het aantal jagende vrouwen sterk toeneemt? Nee, dit onvermoede gevolg van de emancipatie was ons niet bekend. Lulof biedt aan een jachtpartij te organiseren, met louter vrouwen, zodat we zelf kunnen zien wat er zo leuk aan jagen is.

Terwijl de regen met bakken uit de hemel valt, begeven wij ons enkele dagen later naar een restaurant bij een jachtterrein in de Flevopolder. Binnen wachten mevrouw Van Zinnicq Bergmann (77), Mattie Niemeijer (51), fysiotherapeute, Stella Wezenberg (38), rentenier, Jeanneke Labruyère (70), en de heer Lulof voor een eerste kennismaking.

Een interessant gezelschap. Zo jaagt mevrouw Van Zinnicq Bergmann al 65 jaar. Op haar twaalfde moest ze van haar vader, die een houtvesterij had, elke middag veertig konijnen schieten. 'Dat moest wel, want ze richtten enorme schade aan. We gebruikten fretten om ze uit hun holen te jagen. Hartstikke spannend, je wist niet uit welk gat ze zouden springen.' Het jagen heeft haar nooit meer losgelaten. Ook haar vijf kinderen, die vanaf hun derde mee op jacht gingen, hebben allemaal iets met de natuur en met jagen, al jagen sommigen alleen met de camera.

Mattie Niemeijer ging als kind vaak 's avonds met haar oom mee op eendenjacht, en fungeerde daarna weleens als drijver bij jachtpartijen. Omdat ze zelf actief aan de jacht wilde deelnemen, haalde ze op haar veertigste het jachtdiploma. De drijfjacht trekt haar niet meer zo, ze staat het liefst met een paar mensen ('geweren') aan een bosrand rustig te kijken wat er aan wild langskomt. 'Maar je gaat ook wel eens in je eentje op pad, gewoon omdat je zin hebt een stuk wild te eten.'

Schieten trekt Jeanneke Labruyère niet. Haar hobby is het africhten van jachthonden, vooral golden retrievers. Omdat ze heel goede honden heeft, wordt ze vaak uitgenodigd bij jachtpartijen.

Is het jagen mevrouw Van Zinnicq Bergmann en Mattie Niemeijer met de paplepel ingegoten, bij Stella Wezenberg ligt dat anders. Tot drie jaar geleden had ze zelfs nog nooit aan jagen gedacht. Wat bewoog haar opeens om jager te worden? 'Ik werkte bij een wervings- en selectiebureau en werd door een zakenrelatie uitgenodigd om kleiduiven te schieten. Dat was leuk. Die man volgde de jachtopleiding en vertelde enthousiast over het natuurbeheer dat aan de jacht verbonden is. Ik wilde ook graag over de natuur leren, dus toen heb ik me voor dezelfde cursus opgegeven. Ik heb nooit de intentie gehad ook echt te gaan jagen; tot een maand vóór het examen wist ik niet of ik wel dieren wilde doodschieten. Omdat ik toch wilde weten hoe ik er deep down tegenover stond, heb ik een dode eend schoongemaakt. Dat ging wel goed. Toen kreeg ik iets van: nu wil ik zelf vlees bemachtigen. De eerste keer dat ik een eend schoot, was ik heel blij en trots: hebbes!'

Na één eend volgden er meer. Al gauw werd ze uitgenodigd deel te gaan uitmaken van een 'jachtcombinatie voor eenden'. Op kleinwild jagen ging toen eigenlijk vanzelf. 'Het geeft voldoening. Ik eet graag wild en als je het zelf bemachtigt en schoonmaakt, eet je het veel bewuster. Je hebt er een soort relatie mee: dit heb ik daar en daar geschoten. Een heel ander gevoel dan wanneer je bij de supermarkt vlees uit de diepvries haalt.'

Zielig voor het dier is het in ieder geval niet, vindt Stella Wezenberg. 'Welnee, zo'n eend wordt in één keer uit de lucht geschoten, die weet niet eens wat er gebeurt. Hij heeft lekker vrij geleefd, heel anders dan een batterijkip. Wat zou jij kiezen: zo'n batterijkip of een dier dat een heerlijk leven heeft gehad? Juist als jager houd je heel veel van dieren.'

Dierenliefde. Maar het gebeurt toch ook dat dieren wel geraakt worden, maar niet meteen dood zijn? Hoe vaak is dat het geval? Dit blijkt een pijnlijk onderwerp aan tafel. 'Het gebeurt weleens dat een dier nog niet helemaal dood is als de hond het binnenbrengt,' klinkt het eerst voorzichtig. 'Ik denk dat het mij misschien twee keer is gebeurd dat ik een eend de nek moest omdraaien,' zegt Stella Wezenberg. 'Daar wen je niet meteen aan, moet ik zeggen. Maar wij willen niet dat een dier lijdt, dus je moet wel. Het is de consequentie van jagen.'

Het gesprek gaat snel weer over het goede werk van jagers. Zo zouden ze zieke dieren uit hun lijden verlossen. 'Als je bij regenachtig weer een haas of vogel schiet die doornat is, is dat een teken dat het dier ziek is,' zegt Mattie Niemeijer. 'Ziekten onder dieren kunnen een bedreiging zijn voor de volksgezondheid. Het is voor de dieren zelf ook beter als ze niet hoeven te lijden.' Mevrouw Van Zinnicq Bergmann: 'Veel dieren richten schade aan. Zo worden wij regelmatig gebeld door boeren om ganzen te komen schieten die hele weilanden vertrappen.'

Het voornaamste argument om te jagen, ze blijven het benadrukken, is dat er in Nederland geen natuurlijk evenwicht meer bestaat. Zonder ingrijpen van jagers zouden bijvoorbeeld vossen, die geen natuurlijke vijanden

meer hebben, allerlei beschermde diersoorten met uitroeiing bedreigen. Het is maar goed dat er jagers zijn, vinden ze, anders zouden bepaalde diersoorten, als ze zich ongebreideld voortplanten, uitsterven door voedselgebrek, of allerlei ziekten oplopen vanwege ondervoeding. En ze zouden andere diersoorten elimineren. 'Wij gaan net zo te werk als de natuur,' zegt mevrouw Van Zinnicq Bergmann. 'Bij reeën schieten we kalveren en oude dieren, want in de natuur gaan de jonge dieren en heel oude bokken er ook het eerste aan. Het is zonde op drachtige geiten of mooie bokken te schieten.'

Buiten blijft het regenen. Er wordt besloten toch maar naar de jachthutten te gaan, want het is al vrij laat en straks wordt het donker. Er ontstaat een verwachtingsvolle stemming. Wie weet wat er straks uit de bosschages komt opduiken... Jachtgroene regenpakken en laarzen worden te voorschijn gehaald, er wordt gecontroleerd of er voldoende hagelpatronen in de gordels zitten, de drie honden staan gereed. Nu gaat het gebeuren!

We worden naar een drassig veld gebracht dat aan drie zijden wordt omsloten door bossen. Aan de vierde kant ligt een bietenveld. Uit het niets verschijnt nog een mannelijke jager die er ook bij blijkt te horen. De groep wordt opgesplitst: één 'geweer' voor het bietenveld, twee langs de bosrand links, een voor de bosrand tegenover het bietenveld, en de onbekende jager langs de bosrand rechts.

Mevrouw Van Zinnicq Bergmann staat in de jachthut voor het bietenveld. Gespannen tuurt ze naar de hemel, geweer in de hand. Ze laat het even zien. Het is een damesgeweer, kleiner dan een gewoon geweer, wat als consequentie heeft dat je veel scherper moet schieten. 'Geen enkel bezwaar natuurlijk.' Ondertussen valt de regen nog steeds met bakken naar beneden. De jachthut, een simpel scherm waartegen een camouflagenet is gespannen, biedt geen enkele bescherming. Mevrouw Van Zinnicq Bergmann heeft zelfs geen hoed op. Wordt ze hier niet een beetje oud voor? 'Zolang ik nog raak schiet, ga ik door,' zegt ze kortaf. 'Maar ik ga niet voor paal staan. Als ik moet ophouden omdat ik niet meer goed schiet, word ik hondenman.'

Plotseling klinkt er links een schot. Een duif tuimelt boven het veld, niet ver van de bosrand, naar beneden. Mooi schot! Een golden retriever van Jeanneke Labruyère gaat het dier halen. In veel te grote rubberlaarzen ploeg ik door de modder om de buit te bekijken. De duif, een prachtig beest, is zieltoegend. Jeanneke Labruyère spreidt de vleugels voor me uit: kijk, hier onder de oksels is de hagel erdoorheen gegaan. Er zit bloed op de veren. Het lijfje hangt slap, de oogjes gaan langzaam dicht. Ik wend mijn blik af, ik schaam me het beest te zien sterven. Hoezo de jager als beheerder van de wildstand? Deze duif is toch gewoon afgeschoten voor het plezier, om op te eten, om ons te laten zien hoe leuk jagen is? Niet omdat hij schade aanrichtte, niet omdat hij ziek was, maar omdat er toch genoeg van zijn, dus waarom niet? Ik denk aan de angst die het dier gevoeld moet hebben toen hij door de hond in zijn bek werd genomen en voel nog meer afkeer.

Mattie Niemeijer probeert me gerust te stellen. 'Dat beest heeft er niets van gevoeld. Als we schieten, worden de vogels niet doorzeefd met hagel, want dan zou je al die korreltjes er weer uit moeten peuteren als je hem opeet. Nee, ze sterven als gevolg van een totale shock. Die ontstaat doordat de korreltjes tegen de veren slaan, waardoor het zenuwstelsel overmatig wordt geprikkeld.' Dat kan wel zo zijn, maar vanwaar dan dat bloed? 'Ach, misschien gingen er onder de oksels, waar wat minder veren zitten, een paar korreltjes doorheen. Maar het dier heeft er echt niets van gevoeld.'

Er klinkt weer een schot. Deze duif wordt bij de staart geraakt, er dwarrelt een veer naar beneden, maar hij herstelt zich en weet verder te vliegen. Snel verdwijnt hij boven de bosrand. 'Hoogstens een korreltje tegen de staart,' zegt Mattie Niemeijer geruststellend. 'Daar voelde hij niets van.' Alles goed en wel, maar wat geeft jagers het recht dieren een doodsschrik aan te jagen? En stel dat er wel een paar korreltjes in het vlees zijn geslagen? 'Het zijn maar kleine korreltjes,' zegt Lulof die erbij is komen staan. 'Ik heb weleens een vogel geschoten die al eens eerder was geraakt en dan zie je dat de kogeltjes netjes worden ingekapseld in het vetweefsel. Hebben ze helemaal geen last van.'

Wat een slecht argument, gaat er door me heen. Er worden dus regelmatig vogels aangeschoten die nog weten te ontsnappen. Zo'n korreltje is voor een vogel veel groter dan voor een mens, dus dat moet wel pijn doen. En wat gebeurt er als de vogel 's winters zijn vetreserves gaat aanspreken? Wat geeft jagers het recht dieren leed te berokkenen?

Er komt opnieuw een duif over. Stella Wezenberg richt haar geweer, maar laat het dan weer zakken. Een postduif. Het wordt al donker. Er wordt besloten terug te gaan naar het restaurant. Het regent nog steeds.

Als de natte spullen uitgetrokken zijn en iedereen weer een beetje is bijgekomen, wordt er nog wat nagepraat. Jammer dat het regende, daardoor kwamen er zo weinig vogels over, wordt er gezegd. Ik ben er alleen maar blij om. Lulof blijkt de beloofde cijfers over de toename van het aantal jagende vrouwen niet bij zich te hebben. 'Het zal ook moeilijk zijn die te achterhalen,' zegt hij. Ik voel nattigheid. Na een week bellen, krijg ik eindelijk de cijfers. En inderdaad: het aantal vrouwen dat jaagt, neemt helemaal niet toe. Het neemt ook niet af, het blijft gewoon constant: duizend. De persvoorlichter is in zijn enthousiasme om de jacht bij het vrouwelijk publiek onder de aandacht te brengen, een beetje doorgeslagen. 'Ik dacht dat het aantal jagende vrouwen toenam omdat ik ze in het veld en op kantoor steeds meer zag,' zegt hij een beetje beschaamd.

Een paar dagen na de jachtpartij blijkt dat de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging de komende drie jaar 3,6 miljoen gulden gaat uitgeven aan een grote publiciteitscampagne voor de jacht. Naast advertenties in landelijke dagbladen en gesponsorde televisieprogramma's zal de aandacht ook worden gericht op de redacties van kranten en tijdschriften. Zij zullen worden benaderd met 'nieuwe feiten' over de jacht. Die campagne was dus al begonnen.

Deugen de argumenten van de jagers?

Elk jaar worden er in Nederland zo'n 2,5 miljoen dieren geschoten.

In de huidige Jachtwet staan 35 'bejaagbare' soorten; in de nieuwe Flora- en Faunawet, die binnenkort naar de Tweede Kamer gaat, wordt dat aantal beperkt tot zes: wilde eend, fazant, patrijs, houtduif, haas en konijn. Maar zelfs dan mogen er jaarlijks nog 1,5 miljoen dieren worden geschoten.

De stichting Kritisch Faunabeheer is niet tegen de jacht, wel tegen de plezierjacht. 'Soms moet je weleens schieten als er in een afgesloten gebied veel te veel dieren komen. Maar daarvoor zijn echt geen 33.000 jagers nodig,' zegt Rita Stockmann, voorlichter van de stichting.

'Natuurlijk richten in het wild levende dieren weleens schade aan bij boeren,' zegt ze. 'Wij vinden dat een normaal bedrijfsrisico in de landbouw, net als schade door het weer. Daar zou gewoon een verzekering voor moeten komen. Ik zie niet in dat daarvoor dieren afgeschoten moeten worden. Weet je wat ook zo vreemd is? Dat die beweerde schade altijd een paar dagen vóór kerst haar hoogtepunt bereikt.'

Het argument dat de jacht noodzakelijk is omdat er in Nederland geen natuurlijk evenwicht meer is, noemt Rita Stockmann pure onzin. 'Er zouden zogenaamd veel te veel dieren komen als er niet gejaagd zou worden. Maar dat geldt blijkbaar alleen voor bejaagbare soorten en niet voor bijvoorbeeld dassen en egels. Ach, het ene jaar zijn er van de ene soort veel en het volgende jaar weer van een andere. Zo gaat dat in de natuur. En hoe kan de jacht op trekvogels, die nu nog toegestaan is, in vredesnaam bijdragen aan het behoud van het natuurlijk evenwicht in Nederland?'

Dat vogels overlijden door een shock als ze door hagel getroffen worden, sluit Rita Stockmann niet uit. 'Maar eenden en ganzen die nog niet dood zijn, worden aan hun nek rondgeslingerd, vossen worden doodgeslagen tegen een boom, konijnen die in netten gejaagd zijn door fretten worden ook gedood. Dat is niet wettelijk verboden.'

Het voornaamste bezwaar van Kritisch Faunabeheer tegen de jacht is dat de jagers de natuur naar hun hand willen zetten. 'Waarom mogen zij bepalen hoeveel dieren er van één soort mogen zijn?' zegt Rita Stockmann. 'Het zijn net zo goed mijn dieren. Waarom mogen 33.000 jagers hun wil opleggen aan de rest van de bevolking? En de controle op het aantal afgeschoten dieren houden ze ook nog eens in eigen hand.'

De Dierenbescherming, een verklaard tegenstander van de jacht, zegt dat uit onderzoek is gebleken dat 60 procent van de ganzen in Nederland rondvliegt met hagelkorrels in het lijf.

<http://www.opzij.nl/WAD-Mediabank-pagina/Wat-beweegt-vrouwen-om-te-jagenJagersvereniging-probeert-wanhopig-imago-op-te-poetsenREPORTAGE.htm#>